

หมวดที่ 3

บทบาทและหน้าที่ของกรรมการรัฐวิสาหกิจ

คณะกรรมการเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการทำหน้าที่กำกับ ควบคุม ดูแลการบริหารกิจการ การตัดสินใจ การวางแผนนโยบาย และวางแผนกลยุทธ์เพื่อบรรลุเป้าหมายของกิจการ

3.1 ด้านนโยบายและแผน ⁷

- 3.1.1 รับผิดชอบในการกำหนดเป้าหมายและนโยบาย
- 3.1.2 กำกับดูแลให้ฝ่ายบริหารของรัฐวิสาหกิจจัดทำแผนวิสาหกิจ (Corporate plan)
- 3.1.3 กำกับดูแลให้ฝ่ายบริหารของรัฐวิสาหกิจจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปี (Action plan)

3.2 ด้านการจัดองค์กร ⁷

- 3.2.1 กำกับให้ฝ่ายบริหารของรัฐวิสาหกิจจัดโครงสร้างการบริหารงานที่เหมาะสม จัดวางระบบงานในด้านการบัญชี การเงิน การตลาด การงบประมาณ การพัสดุ และการตรวจสอบควบคุมภายในให้เหมาะสมทันสมัยมีความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน และมีประสิทธิภาพมากขึ้น
- 3.2.2 พิจารณาก่อนการแต่งตั้งหรือถอดถอนผู้บริหารระดับสูงในรัฐวิสาหกิจก่อนเสนอผู้มีอำนาจพิจารณาแต่งตั้งหรือถอดถอน

3.3 ด้านการอำนวยความสะดวก⁷

- 3.3.1** กำกับดูแลการบริหารงานให้รัฐวิสาหกิจมีรายได้เลี้ยงตนเองและมีผลตอบแทนจากการลงทุนหรือผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ไม่น้อยกว่าอัตราที่เหมาะสม ยกเว้นรัฐวิสาหกิจบางแห่งที่รัฐต้องให้เงินอุดหนุนตามความจำเป็น
- 3.3.2** กำกับดูแลให้ฝ่ายบริหารงานของรัฐวิสาหกิจปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐที่กำหนดไว้ ตลอดจนดำเนินการให้มีการปรับปรุงระเบียบการปฏิบัติงานให้คล่องตัวและทันสมัยมากขึ้น
- 3.3.3** ติดตามการปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และมติ ครม. ต่างๆ ที่ใช้บังคับกับรัฐวิสาหกิจ เพื่อนำไปกำหนดนโยบายหรือใช้ประกอบเป็นแนวทางในการบริหารงาน
- 3.3.4** สนับสนุนให้รัฐวิสาหกิจเพิ่มบทบาทภาคเอกชน ตามนโยบายของรัฐ

3.4 ด้านการควบคุม⁷

- 3.4.1** ควบคุม ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานของรัฐวิสาหกิจให้เป็นไปตามนโยบายของ รัฐและแผนวิสาหกิจ รวมทั้งกำกับดูแลให้ฝ่ายบริหารจัดทำรายงานต่างๆ ให้แล้วเสร็จ ภายในกำหนดเวลา
- 3.4.2** กำหนดแนวทางในการวัดผลการปฏิบัติงาน เพื่อให้รัฐวิสาหกิจใช้เป็นเป้าหมาย ในการบริหารงาน
- 3.4.3** สำหรับรัฐวิสาหกิจที่อยู่ในระบบประเมินผลกรรมการจะต้องกำกับดูแลให้ รัฐวิสาหกิจจัดทำบันทึกข้อตกลง ตามกำหนดเวลาที่กระทรวงการคลังกำหนด
- 3.4.4** ติดตามดูแลให้รัฐวิสาหกิจนำเงินส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดินตามที่กระทรวงการคลัง กำหนด หากมีเหตุผลหรือข้อขัดข้องประการใดที่จะทำให้ไม่สามารถนำเงินส่งคลังได้ ตามกำหนด กรรมการมีหน้าที่ดูแลให้ฝ่ายบริหารรัฐวิสาหกิจดำเนินการทำความเข้าใจ กับกระทรวงการคลังเพื่อแก้ไขข้อขัดข้องดังกล่าว รวมทั้งในกรณีที่รัฐวิสาหกิจที่มี ฐานะการเงินดี และมีผลกำไรจากการดำเนินงานสูงสามารถนำเงินส่งคลังได้มากกว่าที่ กำหนดไว้ กรรมการมีหน้าที่ดูแลจัดการให้รัฐวิสาหกิจนำเงินส่งคลังเพิ่มขึ้น

3.5 เรื่องที่ต้องขอรับนโยบาย

กรรมการผู้แทนภาครัฐ มีหน้าที่ต้องขอรับนโยบายจากกระทรวงเจ้าสังกัดรัฐวิสาหกิจนั้น และ/หรือกระทรวงการคลังในฐานะผู้ถือหุ้น ดังนี้

3.5.1 กรณีการประชุมสามัญประจำปีผู้ถือหุ้น ดังนี้

- 1) งบการเงิน ซึ่งประกอบด้วยงบดุล งบกำไรขาดทุน
- 2) การจัดสรรกำไรและการจ่ายเงินปันผล
- 3) เลือกตั้งกรรมการแทนกรรมการที่ออกตามวาระ
- 4) คำตอบแทนกรรมการ

3.5.2 กรณีมติพิเศษตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 ดังนี้

- 1) การแก้ไขข้อบังคับหรือหนังสือบริคณห์สนธิ
- 2) การเพิ่มทุน
- 3) การออกหุ้นใหม่ให้เสมือนหนึ่งว่าได้ใช้เงินเต็มค่าแล้วหรือใช้แต่บางส่วน
- 4) การลดทุน
- 5) การเลิกบริษัท
- 6) การควบบริษัท
- 7) การแปรสภาพบริษัทเป็นบริษัทมหาชน เพื่อขอรับนโยบายจากกระทรวง

3.6 การรายงาน ⁸

กรรมการผู้แทนของหน่วยงานจะต้องมีหน้าที่รายงานเรื่องที่เป็นนโยบายหรือเรื่องที่มีผลกระทบต่อส่วนราชการหรือผลกระทบต่อการทำงานของรัฐบาลอย่างมีสาระสำคัญให้กระทรวงเจ้าสังกัดทราบ

3.7 ขอบเขตอำนาจหน้าที่⁹

การปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการรัฐวิสาหกิจจะต้องปฏิบัติด้วยความซื่อสัตย์สุจริต รวมทั้งจะต้องไม่ใช้ความลับ ทรัพย์สิน หรือ เงินทุนของรัฐวิสาหกิจไปในทางที่มีชอบ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองหรือผู้อื่น รวมทั้ง จะต้องไม่ประกอบกิจการอันมีสภาพอย่างเดียวกัน หรือเป็นการแข่งขันกับรัฐวิสาหกิจนั้น และเมื่อดำเนินการใดๆ กับรัฐวิสาหกิจนั้นจะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจนั้นก่อน และเมื่อเกิดกรณีผลประโยชน์ส่วนตนหรือสมาชิกในครอบครัวขัดแย้งกับผลประโยชน์ของรัฐวิสาหกิจกรรมการของรัฐวิสาหกิจคนนั้นจะต้องแจ้งคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจนั้นอย่างเป็นทางการเพื่อแสดงความบริสุทธิ์ใจ และต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจของกิจการในธุรกิจนั้น ๆ ด้วย

3.8 การลงมติ⁹

การลงมติในที่ประชุมรัฐวิสาหกิจ กรรมการจะต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง รอบคอบคำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดจากมตินั้น หากไม่เห็นด้วยกับมติที่ประชุม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการจัดซื้อจัดจ้างจะต้องกระทำด้วยความโปร่งใส สุจริต เมื่อเห็นว่ามีความไม่โปร่งใส ก็ให้คัดค้านหรือทักท้วงไม่ควรเพิกเฉย และให้จดบันทึกไว้ในรายงานการประชุมด้วยทุกครั้ง

3.9 การยื่นบัญชีแสดงรายการสินทรัพย์และหนี้สิน¹⁰

ให้กรรมการรัฐวิสาหกิจทุกคนปฏิบัติอย่างเคร่งครัดในการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ตามแบบ ที่ ป.ป.ช. กำหนด ดังนี้

3.9.1 ในกรณีที่เป็นกรเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายใน 30 วันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง และทุก 3 ปีที่อยู่ในตำแหน่ง

3.9.2 ในกรณีที่พ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายใน 30 วันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง

3.9.3 นอกจากยื่นบัญชีในกรณีพ้นจากตำแหน่งแล้ว ให้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งภายใน 30 วัน นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย (ตาม พรบ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 32 33 35 39 และ 42)

9. ภาคผนวก 11

10.ภาคผนวก 16

3.10 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจตามพระราชบัญญัติ แรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. 2543

คณะกรรมการรัฐวิสาหกิจสามารถพิจารณา และให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับ
สิทธิประโยชน์ของพนักงานรัฐวิสาหกิจ ดังนี้

3.10.1 รัฐวิสาหกิจที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ มติคณะรัฐมนตรี
ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทน และสวัสดิการต่าง ๆ
โดยให้รัฐวิสาหกิจดังกล่าวสามารถดำเนินการปรับปรุงสภาพการจ้างที่เกี่ยวกับ
การเงินของพนักงานได้เองเมื่อคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจนั้นเห็นชอบ

3.10.2 รัฐวิสาหกิจอื่นนอกจากข้อ 3.10.1 ต้องปฏิบัติตาม พรบ. แรงงานรัฐวิสาหกิจ
สัมพันธ์ พ.ศ. 2543 โดยคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจมีอำนาจตามมติ
คณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 7 เมษายน 2547 ในเรื่อง

- การกำหนดอัตราค่าจ้างแรกบรรจุ
- การกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ – ขั้นสูงของลูกจ้างทุกตำแหน่ง สำหรับ
รัฐวิสาหกิจที่ใช้บัญชีโครงสร้างอัตราเงินเดือนค่าจ้างของพนักงานรัฐวิสาหกิจ
(ฉบับที่ 2) ตามประกาศคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ ลงวันที่ 26
ธันวาคม พ.ศ. 2537 จะต้องอยู่ในกรอบของบัญชีโครงสร้างอัตราเงินเดือน
ดังกล่าว
- การปรับปรุงสภาพการจ้างที่เกี่ยวกับการเงินในเรื่องสวัสดิการ (ยกเว้น
ค่ารักษาพยาบาล) และประโยชน์อื่นของนายจ้าง หรือลูกจ้าง อันเกี่ยวกับการ
จ้างหรือการทำงานที่สามารถคำนวณเป็นเงินได้ที่รัฐวิสาหกิจแต่ละแห่งมีอยู่เดิม
โดยต้องคำนึงถึงสถานะการเงิน ผลการดำเนินงานของกิจการ และการจัดหา
รายได้เพิ่มขึ้นให้ครอบคลุมรายจ่ายที่เพิ่มขึ้นด้วย หรือสามารถประหยัดค่าใช้จ่าย
ให้ครอบคลุมรายจ่ายที่จะเกิดขึ้น

3.10.3 การปรับปรุงสภาพการจ้างที่เกี่ยวกับค่าจ้างมาตรา 13 วรรคสาม มาตรา 28 และ
มาตรา 32 และการกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นสูงของลูกจ้างระดับสูงสุดของ
รัฐวิสาหกิจที่ไม่ได้ใช้บัญชีโครงสร้างเงินเดือนดังกล่าว ต้องขอความเห็นชอบ
จากคณะกรรมการแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์และคณะรัฐมนตรี

3.10.4 บริษัทลูกที่ไม่มีฐานะเป็นรัฐวิสาหกิจตาม พรบ. แรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์
พ.ศ. 2543 ต้องปฏิบัติตาม พรบ. คู่ครองแรงงาน พ.ศ.2541

3.11 ข้อพึงปฏิบัติสำหรับกรรมการผู้แทนกระทรวงการคลังในรัฐวิสาหกิจสังกัดกระทรวงการคลัง

กรรมการผู้แทนกระทรวงการคลังนอกจากจะต้องปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นยังจะต้องปฏิบัติตามแนวทางต่างๆ ที่กระทรวงการคลังกำหนดอีก ดังนี้

3.11.1 รายงานเรื่องที่เป็นนโยบายหรือสาระสำคัญให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังทราบ⁸

3.11.2 ในกรณีที่รัฐวิสาหกิจมีกรรมการผู้แทนกระทรวงการคลังมากกว่า 1 คน ให้กรรมการที่มีอาวุโสสูงสุดเป็นผู้รายงาน เว้นแต่กรณีที่เป็นเรื่องที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อรัฐวิสาหกิจหรือส่วนรวม รวมทั้งกรณีที่กรรมการคนใดมีความเห็นไม่สอดคล้องกับความเห็นของที่ประชุมกรรมการ ให้กรรมการผู้แทนกระทรวงการคลังทุกคนรายงานกระทรวงการคลังทราบ ทั้งนี้ การส่งการนี้มีได้ผลล้าภาระหน้าที่โดยทั่วไปที่กรรมการผู้แทนกระทรวงการคลังจะพึงปฏิบัติ⁸

3.11.3 เพื่อให้การรายงานของกรรมการผู้แทนกระทรวงการคลังในรัฐวิสาหกิจเป็นไปโดยสะดวกรวดเร็ว และกระทรวงการคลังสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบายพัฒนารัฐวิสาหกิจ หรือแนวทางแก้ไขปัญหาอุปสรรคของรัฐวิสาหกิจได้ทันกับเหตุการณ์ โดยกำหนดให้มีการรายงานภายใน 15 วันนับแต่วันสิ้นสุดแต่ละไตรมาส⁸

3.11.4 ในการเข้าร่วมประชุม กรรมการผู้แทนกระทรวงการคลังจะต้องแสดงจุดยืนและนโยบายที่ชัดเจนของกระทรวงการคลังในเรื่องนั้นๆ ต่อที่ประชุมและขอให้มีการบันทึกความเห็นไว้ในรายงานการประชุมด้วยทุกครั้ง กรณีที่มีข้อปัญหาที่ไม่สามารถให้ความเห็นได้ในทันที ให้ขอรับข้อเสนอดังกล่าว มาเพื่อขอรับนโยบายจากกระทรวงการคลังก่อน¹¹

3.11.5 ไม่ให้ผู้แทนกระทรวงการคลังเข้าร่วมซื้อหุ้นหรือรับหุ้นให้เปล่าในระหว่างที่ดำรงตำแหน่งหรือพ้นจากการดำรงตำแหน่งไปแล้วไม่เกิน 1 ปี แต่ควรโอนสิทธิให้กระทรวงการคลังในฐานะเจ้าของหุ้น รวมทั้งไม่เป็นกรรมการจัดซื้อจัดจ้างหรือกรรมการสอบสวน กรรมการพิจารณาอุทธรณ์ในรัฐวิสาหกิจ เว้นแต่มีเหตุจำเป็นพิเศษเท่านั้น¹²

11. ภาคผนวก 17

8. ภาคผนวก 18

12. ภาคผนวก 20